

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงระบบการเงินครั้งยิ่งใหญ่และสำคัญในโลกได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 เมื่อประเทศยุโรป 11 ประเทศคือ ออสเตรีย เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนี ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส ฟินแลนด์ และสเปน ได้เริ่มต้นใช้เงินสกุลเดียวกันอย่างเป็นทางการซึ่งเรียกว่า “เงินยูโร” (The Euro) โดยอัตราสำหรับคิดเทียบค่าเงินระหว่างประเทศสมาชิกได้ถูกกำหนดไว้คงที่ งบดุลบัญชีของบริษัททั้งหลาย การโอนเงินของธนาคารต่างๆ การชำระเงินผ่านบัตรเครดิต การซื้อขายสินค้าทั่วไปได้เริ่มคิดเป็นเงินสกุลยูโรรวมทั้งหนี้ใหม่จของรัฐบาล 11 ประเทศที่ก่อตั้งขึ้นหลังจากนี้ก็จะอยู่ในรูปของเงินยูโรด้วย

ถึงแม้ว่าในขั้นต้น เหรียญ และธนบัตรยูโร จะยังไม่ถูกนำมาใช้หมุนเวียนก็ตาม แต่กลุ่มประเทศยูโรโซน (Euro Zone) 11ประเทศ ได้เริ่มลงบัญชีเป็นเงินสกุลยูโรแล้ว และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรับระบบการลงบัญชีและการเปิดบัญชีธนาคารเป็นเงินสกุลยูโร โดยบริษัทชั้นนำของยุโรปได้ประกาศตั้งราคาสินค้า และจัดทำใบแจ้งหนี้เป็นเงินยูโร และจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อบริษัทคู่ค้าที่ตั้งราคาสินค้าเป็นเงินยูโร ส่งผลให้บริษัทในอังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ สวีเดน และสหรัฐอเมริกา ต่างก็เร่งปรับระบบบัญชีเป็นเงินยูโรเพื่อรักษาตลาดในกลุ่มยูโรโซนไว้

การใช้เงินสกุลเดียวกันของกลุ่มประเทศยุโรปนี้ ยุโรปทั้งกลุ่มจะเปรียบเสมือนประเทศเดียวกัน ที่มีนโยบายการเงินเดียวกัน มีธนาคารกลางร่วมกัน มีการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจร่วมกัน กลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลก ทำให้เงินยูโรมีโอกาสกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของเงินสกุลหลักของโลกอย่างเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเงินเยนของญี่ปุ่นได้ เพราะเมื่อมีการเปรียบเทียบตัวเลขทางเศรษฐกิจในปี 2540 ของกลุ่มอียูกับสหรัฐฯและญี่ปุ่นแล้ว จะเห็นว่ามีความสำคัญที่ใกล้เคียงกันมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านจำนวนประชากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเศรษฐกิจยูโร เทียบกับสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น

	Euro	USA	Japan
Population (%of the world)	5%	4.6%	2.5%
Percentage of GDP	19.4%	19.6%	7.7%
Trade value	18.6%	16.6%	8.2%

ที่มา: EU Today, No.7 July-September 1998

ปัจจุบันสหภาพยุโรปมีประชากรมากถึง 374 ล้านคน โดยประมาณ 300 ล้านคน เป็นประชากรในประเทศที่ใช้เงินยูโร (Euro Zone) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5 ของประชากรโลก มากกว่าประชากรในสหรัฐฯ และญี่ปุ่นที่มีสัดส่วนร้อยละ 4.6 และร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ดังนั้นหากประชากรของประเทศเป็นผู้ที่มีอำนาจซื้อสูง ก็จะสามารถบ่งชี้ถึงแนวโน้มปริมาณการค้าในอนาคตที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น เงินยูโรก็จะเป็นที่นิยมทั้งในและนอกภูมิภาคยุโรปมากขึ้น

เมื่อพิจารณาทางด้านของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของกลุ่มประเทศยูโรโซน ก็พบว่ามีส่วนใกล้เคียงกับสัดส่วนของสหรัฐอเมริกา และมากกว่าสัดส่วนของญี่ปุ่นคือมีส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศคิดเป็นร้อยละ 19.4 ร้อยละ 19.6 และร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

สำหรับสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มยูโรโซน ก็มีมูลค่าสูงกว่าสหรัฐฯและญี่ปุ่น กล่าวคือ มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 18.6 ในขณะที่มูลค่าการค้าของสหรัฐฯ และญี่ปุ่นมีสัดส่วนร้อยละ 16.6 และ 8.2 ตามลำดับ(ตารางที่ 1) ดังนั้นหากการค้าและการเงินของสหภาพการเงินยุโรป ประสบความสำเร็จ ปริมาณการค้าของเขตยูโรก็น่าจะขยายตัวมากขึ้น

ปัจจุบันนี้สภาพการค้าทั่วโลกได้ตกอยู่ในสภาพที่ไม่สมดุลระหว่างการไหลเวียนของการค้ากับการไหลเวียนของเงินตรา จากการที่ครั้งหนึ่งของการค้าในโลก ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคจนถึงเซมิคอนดักเตอร์ ล้วนแต่ค้ากันด้วยเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งๆที่สหรัฐฯมีส่วนแบ่งในการค้าของโลกเพียงร้อยละ 16.6 เท่านั้น การประกาศใช้เงินยูโรจึงจะทำให้ระบบการเงินระหว่างประเทศมีเงินสกุลหลักเพิ่มขึ้น ไม่ถูกครอบงำโดยเงินดอลลาร์สหรัฐฯเพียงอย่างเดียวซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและความผันผวนของระบบการเงินระหว่างประเทศ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจโลกที่มีการเปิดกว้างมากขึ้น เช่น หากเงินยูโรสามารถรักษาเสถียรภาพและกลายเป็นสกุลเงินหลักสกุลหนึ่งของโลกได้ ยุโรปต้องผลักดันให้ประเทศคู่ค้าต่าง ๆ หันมาใช้เงินยูโรในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนั่นก็หมายความว่าประเทศต่าง ๆ ก็จะมีการปรับสัดส่วนการค้าของเงินตราต่างประเทศขึ้นใหม่

เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ นอกจากนี้แล้วปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นแรงผลักดันให้เงินยูโรขึ้นมามีบทบาทได้ คือ มูลค่าพันธบัตร หุ้นทุนและสินทรัพย์ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ในตลาดยูโรโซนที่มีมูลค่ากว่า 27 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ. ก็เป็นสิ่งล่อใจนักลงทุนจากทั่วโลกให้หันมาสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนนี้เช่นกัน

เงินยูโรยังมีบทบาทสำคัญแทนที่เงินสกุลต่างๆของประเทศสมาชิกซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนในการแปลงกลับค่าเงินจากสกุลหนึ่งเป็นอีกสกุลหนึ่ง ที่เกิดจากความหลากหลายของค่าเงินภายในสหภาพยุโรปหมดไป รวมไปถึงช่วยลดต้นทุนค่าเสียเวลาในการเสาะหาข้อมูลเพื่อประเมินค่าความเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดเงินและตลาดทุนรวมทั้งการกำหนดราคาของสินค้าและบริการด้วย เงินยูโรที่กำลังจะไหลเวียนในตลาดการค้าของประเทศสมาชิกจะทำให้การแข่งขันทางด้านราคาสูงขึ้น การเปรียบเทียบราคาสินค้าจะเห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบโดยเงินสกุลเดียวกัน ค่าใช้จ่าย และอัตราการผลิตจะสามารถวัดเปรียบเทียบได้ในทันที ส่งผลให้บริษัทผู้ผลิตต่างพากันโยกย้ายการลงทุนไปยังเขตที่จะก่อให้เกิดผลกำไรสูงสุด ทั้งนี้ย่อมส่งผลดีต่อผู้บริโภคในกลุ่มยูโรโซน คือ สกุลเงินยูโรจะทำให้ราคาสินค้าต่ำลง ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับกลุ่มประเทศดังกล่าว เพราะนอกจากจะลดภาระในการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ ช่วยลดต้นทุนในการแข่งขันอย่างเห็นได้ชัดแล้ว ยังเป็นการสร้างเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยน โดยประเทศสมาชิกไม่ต้องพะวงกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนและยังไม่ต้องมีความเสี่ยงจากการขาดทุนด้วย

การประกาศใช้เงินตราสกุลยูโรร่วมกันของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปนี้ ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับยุโรป การใช้เงินยูโรส่งผลให้ตลาดเดียวยุโรป (SingleMarket) มีความสมบูรณ์ โดยจะส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายเสรีของ ประชากร ทุน สินค้าและบริการ ที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มความคล่องตัวในการประกอบธุรกรรมต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งครอบคลุมการชำระหนี้ การโอนเงิน การลงทุน ฯลฯ รวมถึงกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศ

เงินยูโรย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งต่อสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมในชาติสมาชิกอย่างกว้างขวาง อาจกล่าวได้ว่าการใช้เงินสกุลเดียวกัน (Single Currency) ของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปถือเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบในทุกมิติ ซึ่งการประกาศใช้เงินยูโรไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ EU เท่านั้น แต่ผลดังกล่าวย่อมกระทบต่อระบบการเงินและการค้าระหว่างประเทศด้วย นอกจากนี้การประกาศใช้เงินยูโรยังเป็นเหมือนการทดลองครั้งประวัติศาสตร์ของยุโรปที่ไม่เคยมีมาก่อน หากการร่วมใช้เงินสกุลยูโรนี้ได้ผล ก็อาจจะเป็นแม่แบบที่ดีสำหรับภูมิภาคอาเซียนนี้ในวันหนึ่งข้างหน้า

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการใช้เงินยูโรที่มีต่อระบบเศรษฐกิจภายในกลุ่มประเทศ EU ดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงการปิดกิจการ และการรวมบริษัทข้ามประเทศในกลุ่ม EU เพื่อสะท้อนถึงการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขัน

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน และผลที่เกิดขึ้นจริง

1.2.3 เพื่อศึกษาว่าปริมาณการค้าในภูมิภาคนี้ ได้เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรบ้าง

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงภาวะของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศ

1.2.5 เพื่อศึกษาว่าการเคลื่อนย้ายการลงทุนมีอยู่ใน EU มากขึ้นหรือลดลง เมื่อเทียบกับการเคลื่อนย้ายการลงทุนออกจาก EU

1.2.6 เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของภาวะการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ EU

1.2.7 เพื่อศึกษาถึงความยากลำบากในการบริหารเศรษฐกิจในยูโร ว่าขณะนี้มีการใช้องค์กรของ EU ในการบริหารนโยบายทางการเงินการคลังของ EU มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

1.2.8 เพื่อศึกษาถึงปริมาณการกู้ยืมเงินระหว่างสมาชิกใน EU ว่าเป็นอย่างไร หมายความว่า การกู้ยืมหรือฝากเงิน ได้ขยับขึ้นจากเดิมหรือไม่

1.2.9 เพื่อศึกษาถึงภาวะการลงทุน (Investment) การบริโภค (Consumption) และการสะสมทุน (Capital formation) ในกลุ่มประเทศ EU หลังการใช้เงินยูโรว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

1.2.10 เพื่อศึกษาว่าค่าของเงินยูโรหลังจากการประกาศใช้เป็นอย่างไร เพราะเหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ประชาชนผู้สนใจทั่วไป รัฐบาล และนักธุรกิจที่มีการค้ากับกลุ่มประเทศในเขตยูโรโซน ทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่ได้เกิดขึ้นต่อภาวะเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ EU จากการที่ได้มีการประกาศใช้เงินตราสกุลเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงผลดี ผลเสีย ข้อได้เปรียบและเสียเปรียบ และความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาและตัดสินใจอย่างรอบคอบว่าควรจะต้องเตรียมตัวและปรับตัวอย่างไรจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม

ทางด้านของกลยุทธ์ทางการค้าและการลงทุนมารองรับ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจราบรื่นและประสบปัญหาน้อยที่สุด ในการทำธุรกรรมต่างๆ กับกลุ่มประเทศ EU

1.4 นิยามศัพท์

หน่วยงาน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวมยุโรป

EMU = Economic and Monetary Union เกิดจากแนวคิดเริ่มแรกเมื่อปี 1957 ภายใต้สนธิสัญญา ณ กรุงโรม และได้มีการกำหนดกรอบที่ชัดเจนขึ้นในสนธิสัญญา Maastricht ปี 1992 โดยมีเป้าหมายการใช้นโยบายการเงินและสกุลเงินร่วมกันในวันที่ 1 ม.ค. 1999

EU = European Union สหภาพยุโรป ประกอบด้วย 15 ประเทศคือ ออสเตรีย เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนี ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส ฟินแลนด์ สเปน สวีเดน เดนมาร์ก อังกฤษ และกรีซ

EEC = European Economic Community ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป เป็นเขตการค้าเสรี ปลอดภาษี

ECU = European Currency Unit หน่วยเงินตราของ EU ก่อน 1 ม.ค.2542 คำนวณโดยการถ่วงน้ำหนักและเฉลี่ยจากสกุลเงิน 12 ประเทศหลัก

EMS = European Monetary System ระบบเงินตราที่ตั้งขึ้นเมื่อปี 1979 เป็น ความร่วมมือ ด้านนโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งภายหลังเรียกว่า ERM

ERM = Exchange Rate Mechanism กลไกอัตราแลกเปลี่ยน ภาวะสำคัญที่สุดที่ EMS จะต้องดำเนินการเชื่อมโยงสกุลเงินของประเทศสมาชิก โดยการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้มีความผันผวนจากค่ากลางที่กำหนดมากเกินไป

EMI = European Monetary Institute เป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการธนาคารกลางยุโรป

ECB = European Central Bank ธนาคารกลางแห่งยุโรป ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการเงิน รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยน มีสำนักงานใหญ่ที่แฟรงค์เฟิร์ตมีธนาคารของประเทศสมาชิกเป็นสำนักงานสาขาในแต่ละประเทศ

ESCB = European System of Central Bank ระบบธนาคารกลางของยุโรป เป็น เครือข่ายการบริหารนโยบายการเงินของกลุ่ม

Euribor = European Inter-Bank Offer Rate อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่จะนำมาใช้ในกลุ่ม Euro Zone หลัง 1 ม.ค. 1999

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะผลกระทบของการใช้เงินยูโรที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มยูโร โดยระยะเวลาของข้อมูลที่น่ามาใช้ประกอบในการศึกษาจะครอบคลุมตั้งแต่ปี 1990 – กรกฎาคม 1999

1.6 ระเบียบวิธีวิจัย

1.6.1 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ(secondary data) โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ รายงาน และเอกสารข้อมูลวิชาการของทางราชการและองค์กรเอกชน อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ข่าวสารจากสื่อมวลชน นิตยสาร วารสาร ทางเศรษฐกิจ และสิ่งพิมพ์อื่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินสกุลยูโร อาทิ วารสารดอกเบี้ย วารสารการเงินการธนาคาร

นอกจากนี้ยังทำการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและบทความจากต่างประเทศ จาก web site ทาง internet ที่สำคัญเช่น

- web site อย่างเป็นทางการของสหภาพการเงินยุโรป

(<http://www.europa.eu.int/index-en.htm>)

- web site ของ BBC News Online

(http://news.bbc.co.uk/hi/english/events/the_launch_of_emu/euro_facts/news_id_224000/224562.stm)

- web site ของ EMI - European Monetary Institute

(<http://www.ecb.int/links/links.htm>)

- web site ของ Monetary Union For Business

(<http://www.eubusiness.com/emu/euroamue.htm>)

- ฯลฯ

1.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้า โดยนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาตรวจสอบ ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้าน โดยจะกล่าวถึงกฎเกณฑ์ของ EU ทางด้านการเงินการคลังที่จะใช้ร่วมกันก่อน หลังจากนั้นจะทำการพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงในปริมาณกิจกรรมทางเศรษฐกิจของ EU ในแต่ละด้านเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังต่อไปนี้คือ

- 1) การปิดกิจการ และการรวมบริษัทข้ามประเทศในกลุ่ม EU เพื่อสะท้อนถึงการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขัน
- 2) การลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน และผลที่เกิดขึ้นจริง
- 3) การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการค้าในภูมิภาคนี้
- 4) การเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศ
- 5) การเคลื่อนย้ายการลงทุนมีอยู่ใน EU มากขึ้นหรือลดลง เมื่อเทียบกับการเคลื่อนย้ายการลงทุนออกจาก EU
- 6) แนวโน้มของภาวะการท้องเที่ยว
- 7) ความยากลำบากในการบริหารเศรษฐกิจในยุโรป ว่าขณะนี้มีการใช้องค์กรของ EU ในการบริหารนโยบายทางการเงินการคลังของ EU มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง
- 8) การเปลี่ยนแปลงปริมาณการกู้ยืมเงินระหว่างสมาชิกใน EU เป็นอย่างไร หมายความว่า การกู้ยืมหรือฝากเงิน ขยับขึ้นจากเดิมหรือไม่
- 9) การเปลี่ยนแปลงของ ภาวะการลงทุน (Investment) การบริโภค (Consumption) และการสะสมทุน (Capital formation)
- 10) ค่าของเงินยูโรหลังจากการประกาศใช้เป็นอย่างไร เพราะเหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น โดยการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลจะอาศัยสถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ร้อยละ และสถิติอื่นๆที่เหมาะสมกับการตรวจสอบและวัดได้

1.6.3 การรายงานผลการศึกษา

นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีเชิงพรรณนา (descriptive approach) พร้อมทั้งการแสดงข้อมูลสถิติต่างๆ ด้วยตาราง กราฟ หรือรูปภาพต่างๆตามความเหมาะสม